

POPULARNONAUKOWY OPIS BADAŃ PROWADZONYCH W RAMACH ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

W projekcie zbadane i opisane zostanie zjawisko parentyfikacji wśród nastolatków i ich rodziców. O parentyfikacji mówimy wówczas, gdy w rodzinie dochodzi do odwrócenia ról między dzieckiem a rodzicem. W takim wypadku dziecko lub nastolatek staje się w swoim domu „*małym dorosłym*” i pełni role, które zazwyczaj przypisane są osobom dorosłym. Na dzieciach doświadczających parentyfikacji spoczywa ogromny ciężar: na przykład zamiast się uczyć, zarabiają na utrzymanie rodziny, samodzielnie opiekują się domem i rodzeństwem czy też stają się powiernikami i rozjemcami skłóconych rodziców. Nadmierne obarczenie obowiązkami nie pozwala dzieciom prawidłowo przeżywać dzieciństwa, uczyć się świata, budować relacji z innymi ludźmi, a także utrudnia ich rozwój. Doświadczanie parentyfikacji może się wiązać z potencjalnie negatywnymi i pozytywnymi następstwami. Wśród negatywnych konsekwencji parentyfikacji wyróżnia się m.in. trudności w budowaniu bliskich relacji z innymi ludźmi, nadużywanie substancji psychoaktywnych przez młodzież, depresję oraz trudności w pełnieniu ról rodzicielskich w przyszłości. Jednakże, w pewnych warunkach zjawisko to może mieć pozytywne następstwa, np. może kształtować odporność psychiczną młodzieży, samodzielność czy budować pozytywną samoocenę.

W badaniach udział wezmą nastolatki wraz ze swoimi rodzicami. Z uwagi na to, jak różne mogą być konsekwencje procesu parentyfikacji, celem projektu jest zrozumienie, jak działają systemy rodzinne, w których dochodzi do parentyfikacji. Ważnym jest, żeby poznać, jakie czynniki wiążą się z negatywnymi, a jakie z pozytywnymi następstwami dla rozwoju nastolatka. Dla siły i potencjalnych następstw parentyfikacji ważne mogą być relacje między dziećmi a rodzicami oraz cechy rodziców, takie jak ich postawy rodzicielskie czy poziom empatii. Z kolei w przypadku dzieci poziom nasilenia parentyfikacji może być związany z płcią dziecka i tym, jak ono wyobraża sobie pełnienie swojej roli w rodzinie. Projekt ma celu również zbadanie, w jaki sposób dochodzi do transmisji procesu parentyfikacji z rodziców na ich dzieci. Transmisja ta oznacza, że rodzic powiela wobec dziecka wzorce stosowane wobec niego samego przez dziadków dziecka. Dana osoba jako dziecko musiała zapewniać troskę i opiekę swoim rodzicom, przez co samemu będąc rodzicem wymaga takiej samej nadmiernej troski od swojego dziecka. Poznanie mechanizmu działania parentyfikacji może pomóc w przyszłości w planowaniu działań, które będą zapobiegały przekazywaniu negatywnych wzorców kolejnym pokoleniom oraz w planowaniu działań pomocowych wobec osób, które doświadczyły parentyfikacji w swoim życiu.